

יב

## ברוך כצנלסון

ברוך כצנלסון שר "לאור הנר" שירה עצורה ועצובה, יתומה וחרישית. הוא מברך על העצב החשאי ושותה מכוס היגון העניו, זה שלא למדהו משול. "יגוני העניו לא למדני משול" — יתודה. ואמנם הוא פעול ולא פועל, כבוש ולא כובש. הוא נשמע לפקודות אחרים, אבל אף פעם לא יפקד ולא יצווה על הזולת. אפילו לבפות בעצמו לא יוכל אם אלהים לא יצווה לו. וגם כי יחפוץ למות — לא יוכל כל זמן שאלהים לא יפקוד חייו לגווע. דומה הוא לילד אשר טולטל והושלך לתוך עולם צר וקר ובו הוא מתהלך בצעדים זהירים וחרישים. הוא ירא לנגוע ברשותם של אחרים והוא ירא לעורר כוחות זרים, בלתי-מובנים. לא פעם נדמה לו כאילו "לא נברא עוד עולם" והוא עצמו אינו אלא "רוח אלהים מרחפת על פני האדמה".

אין בו שום דבר מן החברה, מן השאון של החיים, מן הכלל. עולמו — עולם מפורד ומפורר לחלקים, לפירורים. הכל עומד או תועה לעצמו. גם האדם גם הטבע. חוטים תועים באויר. וכבבאות לקרעי-הוויה אלה יבואו שורותיו הבודדות ופסוקיו הקרועים והתלויים באויר. בשיריו אין צפיפות ואין דבקות, אלא הדים וצללים:

|                  |                    |
|------------------|--------------------|
| פוקב בודד בקרום  | הקנת עושה הוד —    |
| אילן צושה בצלו.  | שלי.               |
| — — — —          | אל צחוק ון כי. דם! |
| פצמון מתפצם זיל  | אין כל, הכל תלום — |
| — — — —          | שלי.               |
| לחי אין דרך עוד. |                    |

בלילות לבנים, עת העולם מתפורר דרך פרורי-השלג, הוא מברך ידי עמלים (ה) "שואפים האחו בארץ". הוא רואה "מנוח שופע כל בית, גבר ישהה על כוס תה, תציע מטה רעייה". אבל כל זה מחוצה לו והוא אינו שייך לכאן. וכספינה השורקת במים

יקרא: "אהה, רחקה תבל!" ומוריד ראשו באלם: "ואלהים ידום".

הוא אוהב את הדממה ואת אמה — הלילה. לפיכך רבים כל-פך שירי-הליל שלו.

בתפילתו יבקש מאלהים שיתן אותו לחסות בצלו עצום עינים ולשמוע דממתו בלילות. אחיו למדו לדבר "ויעזבוך, כי כבדה אונם משמוע קול דממה". אבל לא כן הוא. המחריש-נוגה. הוא חי בדממה ושר בה — בלא רוגז ובלא יאוש — את שירת-חייו החרישית.

כל העולם נראה לו כ"תבל נמה" וגם אחיו ואחיותיו פילדים עזובים. מה עושים אחיו? הם מושכים בעול וימיהם תועים בכרך. בערב ילבשו חמודות וארבו לאשה; ובלילה "תדד שנתם וירקו בפני העלטה וקללו אלהים ומלך". ובליל נדודים כי יצר המשפכ לאחיות, יבך אל במרום.

תמונה כזו של פחורים ובתולות בניו-יורק אינה תמונה שכיחה. ויש בה רוח-עצב מעולם אחר לגמרי.

הוא אוהב את הסליחה ואת כל מה שניתן לו הוא רואה כמתנה. ועל מתנה, פשהיא ניתנת, אומרים: תודה! אבל פשהיא נלקחת חזרה אין אומרים: גזילה!

משהו מנחום "איש גם זו" יש בו. ומשלוות האמונה התמה, המקבלת הכל באהבה.

הוא פורש חייו כגלום על היאור ודורך על גלים לקראת שדי. רועדת בו נימה דתית עמוקה ודקה. וכשם שלא יוכל למות בלי פקודת אל, פן לא יוכל לחיות בלי נשימתו, באין קרבת-רוחו. ("ביום סגריר עלה אלהים מעלי ואשפכ נטול חיים, פפות-אימה — — — ואדע כי מת אנכי").

הוא אוהב עינויים חרישים; ובלכתו ברחוב, והשלג יורד עליו, הוא קורא לילדי הרחוב: ירו בי, אחי! המטירו עליו שלג ומעדו רגליו. מחה דמעה ולחש: חנון, אלהים! הוא ירא-אלהים וירא-חיים פילד נבעת. "עם שחר יעל בכי

תינוק וחלף רטט באילנות: מי גלה רז ההווה? וכעולל  
נוהר אל שדי אמו תנהר תבל אל חוף סופה.

חוסר-הישע ורפיון-הילדות אינם רק מיסודות נפשו; הוא  
מייחס אותם לכל העולם. וכן נוצרת דמות רפה, חלשה, ילדותית  
ונוגה, המתנועעת על פני הנוף ותועה כעננה קלה, בלא שורש,  
בלא אחיזה, בלא חפץ מלחמה על החיים ועל הקיום.

הוא כאילו רוצה להתפשט ממעט הגשמיות שלו, פי בשרו  
יכבד על נפשו.

והוא התפשט. השירים שכתב בהיותו באמריקה לא היו  
מפרי הארץ, כי לא נספג בהם פלום מרוח המקום והזמן. הם היו  
יכולים להכתב בהודו או בסין, ושם וודאי היו מובנים ונקלטים  
יותר. כי רוח ה"נירוואנה" עולה מהם.

אבל ניגונם התרישי והאורירי הוסיף משהו לשירתנו פה.  
במקהלת משוררים טוב היה לשמוע קול ענוג ומתעלה זה.

עתה מתגורר בצנלסון בארץ-ישראל ועובד את אדמתו בפרדסו.  
וקול השיר שלו אינו נשמע משם.

יג

## יצחק זילברשלאג

פיצחק זילברשלאג, שהוא הצעיר שבחבורה, מצאח  
השירה העברית באמריקה כוח חדש ויוצר.  
יש בדרך שירתו הרבה רעננות וחק. יש בה הרגשה דקה  
וראיה חודרת. וכל זה בא דרך ציוריות חיה ואפני-ביטוי מקוריים.  
ולשוננו בהירה וחדת-ניב.

הייתי קורא לו "חתן-שירה". פי כחתן שוקק לבו מאהבה,  
מכיסופים, מצפיה ומרון. על פן ימשך לבבו ל"שדמות הפורחות  
בנוף הפורה. מקום ריח האדמה משפר את חושי השוקקים".  
הוא מרגיש את הרוח המגן על נימי שערותיו פעל פנור ושותה  
את אור-השדמות "הרענן והמרענן פיין".

224

הרבה שירי-אהבה כתב ובהם גילה את הרעננות הרנה שלו.  
את צעירותו הפורחת, את שפרון-העלומים. בעולם צעיר זה, שבו  
הגבורים הראשיים הם החתן והכלה, הפל צומח ופורח ונותן ריח  
אביב.

הנערה השרה את "שירי נערה", אשר בהם נפתח ספרו  
הראשון "בשבילים בודדים", מרגישה, כי כנף צומחה עלי שכמה  
ופורח היום ופורח הליל. על ראשה — עטרת פוכבים ובידה —  
המון פרחי בר וכולה "פורחה כפרח שטוף רבבות שמשות". היא  
רוצה להיות יער כדי שתוכל לזרות פרחים לרבבות סביב אהובה,  
היא רוצה להיות יער כדי לרוות ריחה כל תא בגופו. והוא גם  
הוא יודע ש"לא תירוש כי אם אביב משובב את הנערות, מנובב  
את הפרחים".

חוש-הריח מפותח מאוד בחתן-שירה זה והוא מגיע במקומות  
רבים עד לידי חושניות מופלגת.

לאשוחים הדוממים בירכתי יער יש ישות "ריחניה ומוריקה".  
והיא, שבא אל התחנה לפגוש את אהובה ("הראשונה") "עמדה  
בעדת נערות, לבנה צחור וצח בחורש עצים ריחניה" ונשיקותיה  
הן נשיקות "אביביות". וכעסיס-פרי ימוץ את האהבה. ובשיר  
אחד הוא שואל: "לא אדע מדוע הריח הנודף משערך הולמני  
היום — — — כיאסמין". ואף ב"חלום אשה נשואה" נראה "כל  
העולם נסוך אהבה, אביב-עד ושירה".

בריתניות רבה זו המגיעה עד חושניות ובהרגשת-האהבה  
הרווה יש משהו מן היסוד הדיוניסי, שטשרניחובסקי ושניאור,  
פיחוד שניאור, הכניסוהו לשירתנו. ויש בזה מחפץ הגילוי והדבקות  
פחיים. ולא רק בעצמו ירגיש המשורר את המעיינות האלה מפפים,  
פי אם גם בטבע אשר מסביבו, שאת איריו הוא נושם ושמיפיו הוא  
ניזון. וגם הילדה שלו "לווה יופי רך מיפי הנוף". ואף לאהבה  
עצמה יש נוף ודרך נוף-האהבה הזה העביר את אהובתו ורוותו את  
ה"יופי ואת היגון הצפונים במשעליו העקלקלים".

ולא רק בנוף-האהבה תרעה ותתרווה שירתו של זילברשלאג.